

danse Overherredømme forsvundet som et natligt Dømmesyn"; og at „Kong Knuds hele Statsmandskunst (Statesmanship) ikke frembragte nogen varig Virkning" hverken i England eller Danmark, hvis politiske og sociale Forfatning i flere Aarhundreder derefter maatte gienneengaae de voldsomste indvortes Krige og Bevægelser. — Enhver vil finde, at denne Uttring ganske har Historien paa sin Side; hvad der videre siges: at de Danstes Herredømme „hverken efterlod kiendelige Spor i England, eller havde nogen velgierende politisk Virkning af Betydning for Danmark": maa vi vel ogsaa, især hvad det sidste angaaer, overhovedet underskrive. At frafrive de Danstes og Normændenes Indvandring og Erobring i England enhver Virkning i England, er derimod at gaae for vidt paa den anden Side. Sprogforholdene allene vidne om udbredte og indgribende Berøringer; men heller ikke disse Forhold ere hidtil bragte til Klarhed ved fuldstændige sprogvidenskabelige Undersegelser af de engelske Dialecter, af det jydskke Sprog, og af dets Forhold til den sjællandske, skaanske og andre danske Mundarter. Der er en vid Mark tilbage for den kritiske Belysning af denne Gienstand, som egentlig, tilligemed Sprogens sildigere Slægtstabsforhold i Skriftværker, kan kaldes det vigtigste Moment for Betragtningen af vore Forsædres historiske Vedrift i England.

---

21. Kiøbenhavn's Universitet, fra dets Stiftelse indtil Reformationen; med Bilag af hidtil utrykte Documenter, af E. C. Werlauff. Kiøbenh. 1850. 95 S. 4.

For Enhver, der indser og erkender den store, overordentlig vigtige og selgerige Indflydelse, som det eneste Universitet i Danmark (i meer end 3 Aarhundreder ogsaa i Norge) har havt paa den litteraire og videnskabelige Culturs Udvikling i disse to nordste Riger, kan det ei være uden Interesse, at modtage den nyere Ofterretning om den danske Højskoles Stiftelse og lidet bekendte Tilstand i Tidrummet for Kirkereformationen, som i det ovennævnte Skrift er meddeelt, med langt større Fuldstændighed, Neiagtighed, Oplysning af forekommende Forhold, og Med-

delelse af Actstykker, end hos nogen tidligere Forfatter. Hvis endog det egentlige Udbytte af det kjøbenhavnske Universitets Historie i dens 1ste Periode af omtrent et halvt Aarhundrede (1478—1530) med Hensyn til Lærdoms og Videnskabers Fremværet maa blive lidet betydeligt (man veed, paa hvor svage Fødder denne Højskole vedblev at staae lige til Christian III. Tid og Reformationen:) saa er der dog i Skriftet nedlagt Frugten af et mejsommeligt Arbejde, en kritisk Benyttelse af alle trykte og utrykte Kilder, som enhver Læser, der sætter Pris paa den udtømmende Grundighed i Behandlingen af en speciel historisk Materie, erkjendelig vil paastionne; og det saameget mere, da en saadan Arbeidsflid i den historiske Forskning, der ikke trættes ved at opsoge og sammensætte, selv de mindste og mest skjulte Omstændigheder, som i nogen Henseende kunne bidrage til Foregølse eller rigtige Belysning af det factiske Stof, i vor Tid hverken er hyppig, eller altid paastionnet efter Fortieneste.

Det her anmeldte Skrift deler sig i sex Afsnit, hvoraf det 1ste handler om Universitetets Stillelse og øvrige Forhold under Christian I., og 2) i den øvrige Deel af Tidsrummet under Kongerne Hans, Christian II. og Frederik I. 3) Om Universitetets indre Organisation. 4) Universitetets Lærerpersonele i hele Perioden, efter de forskjellige Faculteter. 5) Universitetets Dødsfætte og øvrige Embedsmænd. 6) Universitetets Opførelse (omtr. fra 1529) og paatænkte Gjenoprettelse. I enhver af disse Afdelinger vil man, foruden det som overhovedet og nærmest vedkommer Universitetets Indretning og Tilstand, (den vigtigste og interessanteste Deel heraf er det med Oplysninger forsynede Indhold af Universitetets ældste Statutter S. 41—59*) finde en og anden mere speciel Notice, som berører vor Personal- og Litteraturhistorie, Topographien, den historiske Statistik, m. m. Saaledes f. Ex. S. 7 Efterretninger om de tre ældre Raadhuse i Kjøbenhavn; om Universitetets første Vice-Cantsler, den fortiente Dr. Peter Albertsen, S. 11—15; om K. Hanses Secretair Mag. Thge Lunge, som Kongen (1508) sendte til Paris for at lære

*) De ere aftrykte paa Latin efter et samtidigt Pergament-haandskrift: Script. Rer. Dan. VIII. p. 333—346.

Franck og Beluik, og selv anbefalede i et Brev til Ludvig XII., S. 20; om Mag. Martin Reinhart, S. 24 o. flg.; om det ældste Bibliotek ved Universitetet, S. 39—41; om den bekiendte Tractat „de regimine Pestilentiae“, som tillægges en Bisshop Knud fra Aarhus (blandt hvis Biskopper dog ingen findes under dette Navn) S. 93—95; om den af Universitetets Gienoprettelse fortiente Christ. Torkelsen Morsing, der af Christian III. selv indfattes som Rector 1538; S. 67. 68., foruden om flere af dets ældste Professore. — I øvrigt veed man, og finder det i nærværende Skrift yderligere bekræftet, at Kiøbenhavns Universitet vel blev oprettet ved Christian I., men at Kongen havde faa svage Midler til at detere sin Stiftelse, og at den fandt saa ringe Deeltagelse hos Landets Geistlighed og Adel i det 15de og Begyndelsen af det 16de Aarhundrede, at man deri vel kan søge den første Grund til, at Universitetets videnskabelige Virken og Indflydelse før Reformationen blev heist ubetydelig. Danske vedbleve som før at reise til Tydskland, Frankrige og Italien for at studere; Kong Hans selv yttrede allerede 1492 i et Gavebrev et Slags Slags Frygt for at Universitetet ikke vilde blive ved Magt; under Borgerkrigene (1531—1536) gif det sin Oplesning i Møde; omtrent fra 1529 til 1538 var Stiftelsen at betragte som uddød; og det var Christian III. der ikke allene kaldte den til Live, men i hvem Kiøbenhavns Universitet, saaledes som det siden har bestaaet, ærer sin egentlige Stifter.

-
- 22.** Bidrag till Nordens Siukdoms-Historia af **Imman.**
Imoni, Dr. Med., Professor vid Keiserl. Alexanders-
 Universitetet. I. Del. Helsingfors 1846. (Till XVI. Sek-
 lets Slut.) II. Del. Helsingfors 1849. (Till Slutet af
 XVIII. Seklets första decennium.) XXIV. 311. 386. S. 8vo.

Uagtet næppe nogen, som her læser Titelen paa det ovenanferte Værk, vil vente sig i nærværende Tidsskrift en Anmeldelse af dets Indhold og Udførelse, der var bestemt for Bogens egentlige og